

Maketuru le Ester Ester Es

Asurusu dda tōku kusu

¹ Tar ke *h̄*-dda maketuru te neenn, to ne ke nday dō ndōje te ke Asurusu ɔn dō bbeje kōr kara ke dōjoo gire siri. Bbeje ke unnje kute nange te ke Ende ndereng nange te ke Etiyopi. ² Dō ndōje teenn le tōku mbay Asurusu isi dō ngende-mbay te tōku bbe te ke ria na Suje. ³ Nō bbe bbal muta a, *h̄*-dda kusu ngaa *h̄*-bbar nje ke ta gōle te, ke nje-kulaje laa, ke mbamba ke bbe te ke Perese, ke Medi, ke tōku dewje, ke ngann-mbayje ke dō bbeje te le. ⁴ Kusu le dda neyn misan. Asurusu tōju ne-kingaje ke to bbal kōn-bbe te laa ddem tōju tōku-mbange laa ddem. ⁵ Neyn misan nunga a, tōku mbay Asurusu tel dda mare kusu ndō siri bbay. *h̄*-dda kusu le me ndoko key-mbay te wōju dō dewje ke bbe te ke Suje tōyn, nje-ne-kingaje, ke nje-ndooje tōyn. ⁶ *h̄*-tōje pal kubbuje ke ngeng ke ndange nda ddem kase ddem erje te ke ria na marbere ke dōsu to gajije. *h̄*-tōje pal kubbuje le ke kula leenje ke nda, ke kulaje ke kase. *h̄*-tōje kulaje le buwa eninga nare te. Dundaje ne-kisije ke *h̄*-dda ke ande ddem ke nare ddem, dō nange te ke *h̄*-dda ke erje dang dang ke kura. ⁷ Dōru koto ke ngoje ke *h̄*-dda ke ande dare dewje ayje. Gare ngoje le to dang dang. Koto ke ria na ven ula to maann, mba mbayje aw ɔsuje ngar toke baann. ⁸ Dewje ayje koto toke mede ndiki, mba tōku mbay unn ndue ta kare nje-ngem neje ke key laa ddaje ne ke me dewje ndikije. ⁹ Basti, dene le tōku mbay njaa kara dda kusu wōju dō dene mareje me key te le mbay Asurusu tō.

Asurusu ɔru ejɔku-dɔ mbay dɔ Basti te

¹⁰ Ndɔ siri laa a, koto dda tɔku mbay Asurusu ngaa rɔe neele nya. Tɔku mbay pa are *enukuje ke siri ke aw ddaje kula key laa. Ride na Mewuma, Bijita, Arbona, Bigita, Abageta, Jetar, ke Karkase. ¹¹ *Ŋ*-pa narede ta kare daw *Ŋ*-ddee ke dene laa Basti. Na kula ejɔku-dɔ-mbay bba da ddee saa. Tɔku mbay ndiki ta tɔju mande le Basti dewje, ke ngann mbayje, mba *Ŋ*-mande nya. ¹² Enukuje le awje ndajije kula le tɔku mbay le areje Basti. A Basti mbete ta ddee nɔ tɔku mbay te ngaa wungu ɔn tɔku mbay nya. ¹³ *Ŋ*-pa tar ke nje-ne-gereje ke isije mbɔre te, mba ke ndɔ tɔyn bbo mare tar to key le mbay a, dede a daw *Ŋ*-mɔseje, mba *Ŋ*-gereje ndu ddem, *Ŋ*-gereje ne ke maji kare tɔku mbay dda ddem. ¹⁴ Ri nje-ne-gereje le na Karsena, Setar, Admata, Tarsise, Merese, Marsena, ke Memukan. Dede siri le *Ŋ*-toje to nje ke ta-gɔl tɔku mbay te. Disije nange te ke Perse ke Medi. *Ŋ*-toje to singa-mɔngu tɔku mbay ddem *Ŋ*-toje to dewje ke bo me bbe-kɔn te laa ddem. ¹⁵ Tɔku mbay dujude na: « Ddew ndu te, sariya ddi a maji ta gange dɔ Basti dene te le mbay Asurusu ke mbete ta dda ne ke nula enukuje nare *Ŋ*-paje dare le wa?»

¹⁶ Memukan pa kem tɔku mbay te, ke nje ke ta-gɔl-mbay te na: « Kula ke maji ang ke Basti dda neenn, *Ŋ*-dda ke tɔku mbay ke kare baa ang. *Ŋ*-dda ke nje ke ta gɔl-mbay te tɔyn, ke dewje tɔyn ke bbeje te le tɔku mbay Asurusu. ¹⁷ Mba deneje tɔyn a kooje tar ne ke Basti dda le. Da dabbeje ngawdede, mba da paje na « Tɔku mbay unn ndu kare *Ŋ*-ddee ke dene-mbay Basti nɔe te, a Basti mbete le se ddi wa!» ¹⁸ Bbasine deneje le nje ke ta-gɔl mbay te ke Perse, ke Medi ke a kooje tar le Basti a ddaje ne toke baann ke de tɔ. Yeenn njaa a ddee ke dabbe naa ddem ke wungu ddem. ¹⁹ Bbo tɔku mbay, e-ndiki a, ja kunn ndu ngaa ja kila ne mber. Ndu le a to ke ndɔ ke ndɔ. Ndu le a to horo

nduje te ke Perse, ke Medi. Ndu le a kòku ddew Basti ta kare tee nɔi te ngaa a kòru ri ke to dene-mbay dɔ Basti te kare mare dene ke maji uta Basti. ²⁰ Bbo dewje ooje tar ndu neenn ke ngeng ke unn wɔju dɔ bbe-kɔn lei tɔyn a, deneje tɔyn a bbelje ngawdede, nje ke to dewje ke bo, ke nje ke to dewje ke ten.»

²¹ Tar le neel tɔku mbay, ke nje ke ta-gɔle te ngaa tɔku mbay dda toke Memukan pa le. ²² Tɔku mbay ula ke maketuru bbeje te tɔyn. Ñ-dda maketuru le ke gɔl maketuru le dewje kara kara, ke ndɔn tar lede kara kara, mba kare dingawje tɔyn ɔnje dɔ me key lede ngaa kare dingawje tɔyn paje tar bbe lede.

2

Ester ddee to dene-mbay

¹ Go neje teenn le a, wungu le tɔku mbay Asurusu gayn. Nole mee dɔ Basti te ddem dɔ ne te ke Basti dda ddem, dɔ ndu te ke dunn dɔ Basti te ddem. ² Nje-kulaje le tɔku mbay paje na: « Maji kare n-sange ngannje ke dene ke mandeje nya ngaa gereje ngaw ang bbay jare tɔku mbay. ³ Maji kare tɔku mbay unda nje-kulaje laa ngann bbeje te tɔyn ke me bbe-kɔn te laa kare ñ-mbɔnje ngannje ke dene ke mandeje ngaa nayn gereje ngaw ang bbay. Ñ-mbɔnde lo-ngem-deneje te ke to tɔku bbe te ke Suje ngaa Ege ke enuku a koo lo dɔde te ngaa na karede ne-mandeje. ⁴ Ngonn ke dene ke neel kem tɔku mbay te a, a taa turu Basti.» Tar neenn le neel tɔku mbay ngaa nare ñ-dda toke baann.

⁵ Mare Jiipi ke ria na Mardose ee tɔku bbe te ke Suje le. Ñ-to ngonn le Yayir, ngonn le Simeyi, ngonn le Kisi ke to dew ke gel Benjami te. ⁶ Mardose le ee horo dewje te ke tɔku mbay Nebukanejar uwade Jerusalem kara baa ke Yekoniya ke to mbay ke Juda aw ke de Babilɔnn to

bbereje. ⁷ Adasa ke ria ke kara na Ester to ngonon le ngokɔn Mardose, nisi ke Mardose. Bɔeje, ke kɔenje doyje. Ester le mande nya. Go yo te le bɔeje, ke kɔenje a, Mardose unne ngeme. ⁸ Goe te ke dila mber ke ndu ke tɔku mbay unn le a, n̄-mbɔn ngannje ke dene banya banya tɔku bbe te Suje ta kare Ege aa lo dɔde te. Yeenn a, n̄-ddee ke Ester lo-ngem deneje te kare Ege ke to nje-ngem deneje aa lo dɔe te tɔ. ⁹ Ester neel kem Ege te ngaa Ege ndiki ta dda saa maji. Nare ne-mandeje, ke ne-kusaje. Nare Ester nje-kulaje ke dene siri ke n̄-mberede horo nje-kulaje te ke key-mbay te. Nare lo-to ke maji Ester, ke nje-kulaje laa ke dene me key-ngem deneje te le. ¹⁰ Ester ɔru gel kuje ke to Jiipi le are dew kara oo ang, mba Mardose ndeje nya ta kare n̄-pa ang. ¹¹ Ndɔ tɔyn Mardose aw ila mbɔr key-ngem-deneje le ta gere se Ester to ke maje wase ddi a daw n̄-dda saa wa.

¹² Dunn bbal kara kare ngannje ke dene le mɔseje ne rɔde ddew kara baa ke ndu ke dunn. Dare n̄-ndemje ke wubbu ke ria na mire neyn misan ngaa n̄-ndemje ke wubbu ke ria na aromate, n̄-ddaje rɔde ke ne-mandeje dang dang neyn misan tɔ. Goe te bba ngannje ke dene le kara kara a kawje nɔ tɔku mbay te. ¹³ Bbo ngonon ke dene in lo-ngem deneje te ta kaw ke rɔ tɔku mbay te a, dare neje tɔyn ke mee ndiki ta kare naw ne key-mbay te. ¹⁴ Na kaw rɔ tɔku mbay te lo-kul te ngaa lo are a, da kaw saa ke endɔɔ mare key-ngem-deneje te ke Sasegaje aw aa lo ke dɔe te. Sasegaje le to enuku ke aw ngem dene-mɔrɔje le tɔku mbay. Ngonn ke dene le a tel rɔ tɔku mbay te ang. Bbo tɔku mbay ee ke bbo laa a, na kula kare n̄-bbare ke ria bba na kaw rɔe te. ¹⁵ Ndɔ ke Ester a ta kaw rɔ tɔku mbay te ase. Ester le to ngonon le Abisayil ke to ngokɔn Mardose ngaa Mardose ngeme. Ester duju mare ne dang ang, a ne ke Ege ke to enuku nje-ngem deneje le tɔku

mbay pa are njaa ñ-duju. Dewje tɔyn ooje Ester ke kem ke maji. ¹⁶ Asurusu ɔn bbe bbal siri laa a, daw ke Ester dundae key-mbay te ke neyn ke ria na Tebete. ¹⁷ Tɔku mbay ndiki Ester uta kese deneje tɔyn ngaa ndiki ta dda saa maji uta kese ngannje ke dene tɔyn ke gereje ngaw ang bbay. Nula ejɔku-dɔ-mbay dɔ Ester te ngaa nunda Ester turu Basti te. ¹⁸ Tɔku mbay dda tɔku kusu wɔju dɔ Ester. Ñ-bbar nje ke ta-gɔle te, ke nje-kulaje laa. Nɔru lambo dɔ dewje te ke eeje bbeje te ngaa ñ-kayn ne dewje, mba mbayje aw ɔsuje ngar toke baann. ¹⁹ Gɔl joo laa ke ñ-mbɔn ngannje ke dene ke gereje ngaw ang bbay a, Mardose aw dda kula lo taa nje-mbaje te ke me key-mbay te. ²⁰ Ester ɔru gel kuje ke to Jiipi le are dew kara oo ang, ddew kara baa toke Mardose ndeje ne. Ester aw dda ne ke turu ndu Mardose toke naw ñ-dda kare te ke nisi ne saa.

Mardose tee ke gel dewje ke aw mɔseje ta tɔl Asurusu

²¹ Kare te ke Mardose aw dda kula lo taa nje-mbaje te key-mbay te a, enukuje joo ke aw ddaje kula key-mbay te aw mɔseje tar ta tɔl tɔku mbay, mba wungu ɔnde dɔe te nya. Ride na Bigitan de ke Terese. ²² Tar le oso mbi Mardose te ngaa pa are Ester oo. Ester ndaji are tɔku mbay ke ri Mardose. ²³ Duru gel tar le a, to tɔkɔrɔ. Ñ-tɔ enukuje le kar kake te ngaa ñ-tɔlde. Ñ-dda tar neenn kem tɔku mbay Asurusu te me maketuru te ke daw ñ-dda tarje te daw ñ-ngem.

3

Tar le Amann de ke Mardose

¹ Go neje te ke ndayjeenn le a, Asurusu unn Amann undae lo kula te ke bo. Amann le to ngonnn le Amedata, dew ke me nuju te le Agage nare Amann ddee dew ke bo ngaa nundae dɔ nje ke ta-gɔle te tɔyn. ² Nje-kulaje tɔyn

ke lo taa nje-mbaje te ke me key-mbay te aw ɔsuje gɔlde nangêngaa daw dulaje dɔde nangê nɔ Amann te, mba tɔku mbay njaa unn ndue ta kare ê-ddaje toke baann. A Mardose kara baa mbete ta kɔsu gɔle nangê ddem ta kula dɔe nangênɔ Amann te ddem. ³ Nje-kulaje ke key-mbay te ke eeje ta ndoko te dujuje Mardose na: « Mbata ddi bba ê-mbete ta dda ne ke turu ndu ke tɔku mbay unn wa?» ⁴ Ê-dujuje tar neenn Mardose ke ndɔ tɔyn, a Mardose oo tar lede ang. Mardose le pa arede na gel ne to Jiipi. Ê-paje dare Amann ta koo se Mardose a turu ddew laa ang wa. ⁵ Amann gere to Mardose aw ɔsu gɔle nangê ang ddem ula dɔe nangênɔe te ang ddem a, wungu ɔen. ⁶ Ê-pa dare Amann na Mardose to Jiipi. Yeenn a, Amann ndiki ta tɔl Mardose kara baa ang. Naw ê-sange ddew ta tɔl Jiipije tɔyn ke isije bbe-kɔn te le tɔku mbay Asurusu. ⁷ Bbal dɔku gire joo ke tɔku mbay Asurusu ɔn bbe, ke neyn ke dɔngɔr ke ria na Nisan a, Amann ndɔn ne mba gere ndɔ, ke neyn ke maji boy mba dda ne ne ke naw neje le. Elemteen oso dɔ neyn te ke ria na Adar, to neyn dɔku gire joo laa.

Tɔku mbay unn ndu kare ê-tɔl Jiipije

⁸ Amann pa are tɔku mbay Asurusu na: « Mare dewje ke gelde to dang saneje naa bbeje te tɔyn me bbe-kɔn te lei. Ddew ndu te lede, ê-toje dang ke kese dewje ngaa ê-ddaje ne ke turu ndui ang. Ase kare inyade are disije ddekeke ang. ⁹ Tɔku mbay, bbo e-ndiki a, e-dda mare ndu me maketuru te are ê-tɔl dewje neenn tɔyn. Tɔku mbay, bbo ê-tɔlde tɔyn a, ma tura kande nare doro dɔku kare nje ke ta-gɔli te kare dilaje lo-ngem nare te lei.» ¹⁰ Tɔku mbay ɔru eninga ke ngonnn-jia te are Amann ke to nje-baan le Jiipije. Amann le to ngonnn le Amedata, dew ke me nuju te le Agage. ¹¹ Tɔku mbay pa are Amann na: « Inya nare lei.

Minya dewje le me jii te. E-dda ne tɔyn ke mei ndiki ke de.»

¹² Ndɔ dɔku gire muta le dɔngɔr neyn a, tɔku mbay bbar nje-ddaje maketuru ke me key-mbay te ngaa n̂-dda ndu ke Amann unn le me maketuru te. Dula ke maketuru le dare nje-ddaje kula turu tɔku mbay te, ke ngann mbayje ke isije bbeje te tɔyn. Dula ke maketuru le dare gel dewje kara kara tɔyn ke bbe-kɔn te le Asurusu. N̂-dda maketuru le ke gɔl maketuru, ke ndɔn tar le dewje ke isije bbeje te kara kara. N̂-dda maketuru le ke ri Asurusu ngaa dunda endaji eninga laa maketuru te le tɔ. ¹³ Dare maketuru le ngann nje-kulaje awje ne bbeje te le tɔku mbay tɔyn. Maketuru le unn ddew ta kare n̂-tɔl Jiipije ngaa ta n̂-rasede tɔyn: ngann basanje, ke ngann mandeje, bbukaje, ngannje, ke deneje. Da tɔlde ndɔ kara baa, ke ndɔ dɔku gire muta le neyn ke ria na Adar ke to neyn dɔku gire joo laa. Da koto neje lede tɔ. ¹⁴ N̂-gem mare maketuru le ta kila ne mber bbeje te kara kara, ta kare disije perere mba ngina ndɔ le. ¹⁵ Tɔku mbay unn ndu ngaa ngann-nje-kulaje teeje ke ngɔru awje. Dila mber ke ndu le me tɔku bbe te ke Suje. Kare teenn tɔku mbay de ke Amann disije mba kay koto. A dewje ke bbe te ke Suje aw nɔje.

4

Jiipije ndingaje ndoo ngaa mbeteje ne-kusa

¹ Mardose oo tar neje ke daw n̂-dda le. N̂-tir kubbu rɔe te, nula kubbu ndoo ngaa nunda bu rɔe te ngaa n̂-tee naw me bbe te. Nuru ekii ke wungu. ² N̂-ddee ke kubbu ndoo le, nar nɔ key-mbay te, mba dew ase kande key-mbay te ke kubbu ndoo ang.

³ Jiipije ke bbeje te kara kara, ke Jiipije ke isije loje te tɔyn ke dila mber ke ndu ke mbay unn le ke te, daw

ñ-ndingaje ndoo. Ñ-mbeteje ne-kusa, ñ-nɔje ngaa ñ-ndingaje rɔde. Mareje nya ulaje kubbu ndoo ngaa toje dɔ bu te. ⁴ Nje-kulaje le Ester ke toje to ngann mandeje, ke enukuje ke aw ngemeje ddeeje paje tar le are. Me Ester tuju nyɔm. Ester ula ke kubbuje ta kare Mardose tɔru kubbu ndoo ke rɔe te a ula. A Mardose mbete ta kula kubbuje le. ⁵ Ester bbar mare enuku kara ke aw ngeme ke ria na Atake. Ñ-pa nare ta kare naw ñ-duju Mardose se ddi a to wa? Mbata ddi bba ñ-dda ne toke baann wa? ⁶ Atake tee aw inga Mardose ndake lo te nɔ key-mbay te. ⁷ Mardose ɔru gel neje tɔyn ke ingae, ke tar kɔr nare ke Amann unn ndue ta kila lo-ngem nare te le tɔku mbay, mba kare ñ-tɔl Jiipije. ⁸ Nare Atake mare maketuru ke dila ne mber me bbe te ta rase ne Jiipije le. Ñ-pa are Atake ta kare ñ-tɔju maketuru le Ester, ta nɔru ne gel neje tɔyn ke aw nja nare. Ñ-dda kɔkɔrɔ Atake ta kare ñ-pa nare Ester aw rɔ tɔku mbay te aw duje, ta kare noo kem-to-ndoo lede ngaa ta kare ñ-dda me-maji ke ngakɔnde Jiipije. ⁹ Atake ddee pa go tarje le Mardose le are Ester. ¹⁰ Ester ula Atake bbay ta kare ñ-pa nare Mardose na: ¹¹ « Nje-kulaje le tɔku mbay tɔyn, ke dewje tɔyn ke ngann bbeje te ke me bbe-kɔn te le tɔku mbay gereje tar ndu ke tɔku mbay unn wɔju dɔ dewje tɔyn. Ndu le na: Dene wase dingaw ke tɔku mbay bbare ang a tee nɔ tɔku mbay te me key te laa, a kinga yo. Dew ke tɔku mbay njaa ula kake laa ke ñ-dda ke ande are bba a kinga yo ang. A ema, tɔku mbay bbarem rɔe te ang ase neyn kara ngaa.» ¹² Atake aw pa tarje le Ester le are Mardose. ¹³ Ngaa Mardose tel ula are Ester bbay na: « Eje to mba kake ee me key te le mbay bba a nayn ke tebbe horo Jiipije te wa? ¹⁴ Bbo ɔru tai e-pa tar bbasine neenn ang a, Jiipije a teeje ta yo te ke ddew ke dang. A ei, a koy ngaa kose a goto. A du ang, mba ne ke toke be a aw ne key-mbay te.» ¹⁵ Ester tel ula are Mardose

na: ¹⁶ « Aw mbɔn Jiipije tɔyn ke me bbe te ke Suje. Inyaje ne-kusa wɔju tar dɔm. Ndɔ muta, ke til muta usaje ne ang ddem ayje maann ang ddem. Ema, ke nje-kulaje lem, ja kinya ne-kusa, ke maann ddew kara baa toke baann tɔ. Yeenn a, ma kaal dɔ ndu ke tɔku mbay unn le ngaa ma kaw rɔe te. Bbo ase kare moy a, ma koy.» ¹⁷ Mardose aw dda ne tɔyn ke Ester are n̂-pa dare.

5

Ester aw rɔ tɔku mbay te

¹ Ndɔ muta ke Jiipije inyaje ne-kusa, ke maann le ase. Ester ungu ne-mandeje le deneje le mbayje rɔe te ngaa naw nar ndake lo te, nɔ key te le tɔku mbay. Ndake lo le aa naa ke lo-kisi le tɔku mbay. Tɔku mbay isi ngende-mbay te laa ke aa lo ke ta ndoko kande key-mbay te le. ² Kake tɔku mbay oo Ester ke ar ndake lo te ddaka le a, kare teenn njaa n̂-ndiki ta dda saa me-maji. Tɔku mbay ula kake laa ke uwa jia te are Ester. Kake le n̂-dda ke ande. Ester nja aw uwa ta kake le tɔku mbay le. ³ Tɔku mbay pa are na: « Ddi wa, dene-mbay Ester? Ddi a e-ndiki wa? Ne tɔyn ke e-ndiki a, ma kari, to debbe bbe-kɔn lem njaa kara ma kari.» ⁴ Ester ilae te na: « Tɔku mbay, bbo oo maji a, e-ddee ke Amann bbokone kusu te ke m-dda wɔju dɔe.» ⁵ Tɔku mbay pa na: « Areje Amann tel ke tar dɔ ne-bbar te le Ester ke ngɔru.» Tɔku mbay de ke Amann n̂-ddeeje kusu te ke Ester dda le. ⁶ Kare te ke daw dayje koto ke ria na ven a, tɔku mbay duju Ester na: « Ddi a e-duju wa? Ne ke e-duju a, ma kari. Ddi a e-ndiki wa? Ne tɔyn ke e-ndiki a, ma kari, to debbe bbe-kɔn lem njaa kara ma kari.» ⁷ Ester ila te na: « Ne ke m-duju le wa? Ne ke m-ndiki le wa? ⁸ Tɔku mbay, bbo e-ndiki ta dda sem me-maji ngaa oo maji ta karem ne ke m-duju, ke ne ke m-ndiki a, maji kare

e-ddee ke Amann kusu te ke ma dda bara bbay, a ma pa ne ke m-ndiki kari.»

Amann aw sange ddew ta tɔl Mardose

⁹ Ndɔe teenn le Amann tee key le Ester ke rɔ-neel ngaa rɔe ndɔɔ. A ta koo a, Amann oo Mardose lo-taa-mbaje te le tɔku mbay. Amann aw ddee a, Mardose in taar ang ddem ii rɔe ang ddem. Yeenn a, wungu ɔn Amann nya dɔ Mardose te. ¹⁰ Amann ore wure aw key laa. Nula n̄-bbar nje-buwa-kuraje laa, ke dene laa Jerese. ¹¹ Amann tura go neje ke maji ke ninga, ke kɔr ngannje ke nuju, ke neje ke maji tɔyn ke tɔku mbay dda saa ngaa unne undae dɔ ngann mbayje te, ke dɔ nje-kulaje te ke key-mbay te. ¹² Dɔe te, Amann pa na: « Ema ke karem baa njaa dene-mbay Ester bbarem ke tɔku mbay kusu te ke n̄-dda bbokone. Ema le bbay a n̄-bbarem ke tɔku mbay kusu te ke bara. ¹³ A bbo ta kare moo Mardose ke to Jiipi aw dda kula lo-taa-mbaje te key-mbay te a, nejeenn tɔyn to mare ne kem te ang.» ¹⁴ Jerese dene le Amann, ke nje-buwa-kuraje le Amann tɔyn n̄-paje dareje na: « Maji kare are duru kake ke ndew ase dɔ-kɔbbu-dew dɔjoo gire mi taar, ta bara ke endɔɔ a, e-pa are tɔku mbay are n̄-tɔl Mardose dɔ kake te le. Yeenn a, a kase ta kaw ke tɔku mbay kusu te le ke rɔ-neel.» Tar le neel Amann ngaa nare duru kake le taar.

6

Mardose ddee bo kem tɔku mbay te

¹ Tile teenn bbi ɔru kem tɔku mbay ang. Nare n̄-ddee ke maketuru ke daw n̄-dda tarje me te daw n̄-ngem. Nare n̄-tura maketuru le nɔe te. ² N̄-tura maketuru le a, dinga tar le enukuje ke toje to nje-ngemje ta key le tɔku mbay, Bigitan de ke Terese. Dede joo ke dunguje tar me naa te ta

tɔl tɔku mbay Asurusu bba Mardose uku me tare are tɔku mbay le. ³ Tɔku mbay pa na: « Ddi a n̂-dda dare Mardose, mba kɔsu ne gaje wa?» Nje-kulaje ke me key te le tɔku mbay paje na: «N̂-dda ne kara dare ang nyɔm.» ⁴ Tɔku mbay duju tar na: « Na ee me ndoko te ddaka wa?» Kare teenn Amann in me ndoko te me key-mbay te aw ddee ta pa kare tɔku mbay kare n̂-tɔl Mardose dɔ kake te ke nare n̂-mɔse wɔju dɔe. ⁵ Nje-kulaje le paje na: « Amann a ar me ndoko te ddaka.» Tɔku mbay pa na: « Areje nande key!» ⁶ Amann ande key-mbay te ngaa tɔku mbay duje na: « Ddi a da dda kare dew ke tɔku mbay ndiki ta kɔsu gaje wa?» Amann eje mee te na: « Ema njaa tɔku mbay ndiki ta kɔsu gajim ma se na dang bbay wa?» ⁷ Amann pa are tɔku mbay na: « Tɔku mbay ndiki ta kɔsu gaji mare dew wa? ⁸ Maji kare tɔku mbay are dunn kubbu lei ke aw ula, ke sunda ke aw aal ngaa are dunda ejɔkudɔ-mbay dɔ sunda te le. ⁹ Maji kare are kubbu le, ke sunda le mare dew ke ngeng horo nje ke ta-gɔli te. Na kula kubbu dew ke e-ndiki ta kɔsu gaje le. Na kundae dɔ sunda te nja saa me bbe te ke Suje ngaa na kila mber nɔe te na: Ne ke daw n̂-dda ke dew ke tɔku mbay ndiki ta kɔsu gaje a neenn bbo!» ¹⁰ Tɔku mbay ila Amann te na: « Unn kubbu le ta uwa sunda le toke e-pa neenn njange. E-dda toke baann ke Mardose ke to Jiipi ke isi lo-taa-mbaje te. Are mbita ne tɔyn ke e-pa neenn kara oso nange ang.» ¹¹ Amann unn kubbu, ngaa uwa sunda le tɔku mbay. Nula Mardose kubbu le ngaa nundae dɔ sunda te n̂-nja saa me bbe te ke Suje. Nila mber nɔ Mardose te na: « Ne ke daw n̂-dda ke dew ke tɔku mbay ndiki ta kɔsu gaje neenn bbo!» ¹² Goe te a, Mardose tel aw lo kula te laa key-mbay te guku. A Amann tɔ dɔe ke kubbu ngaa tel key laa ke ngɔru toke le dew ke yo tɔle. ¹³ Amann ɔru gel ne ke ingae le are dene laa Jerese, ke nje-buwa-kuraje laa. Nje-buwa-kuraje

laa, ke dene laa paje areje na: « Bbo Mardose ke unn kutu ta ddee ngonn nɔe te to Jiipi a, mare ne dang ke a dda mba kutae ne goto. A tel ke guku nyɔm nɔ Mardose te.»
¹⁴Daw n̂-paje saa tar bbay a, enukuje le tɔku mbay ddeeje. Duwaje Amann dawje saa ke tɔku kusu te ke Ester dda.

7

Ester tee ke gel Amann ngaa Amann inga yo

¹ Tɔku mbay de ke Amann n̂-ddeeje mba kusa ne ke dene-mbay Ester dda. ² Ndɔ joo laa, tɔku mbay duju Ester bbay kare te ke daw dayje koto ke ria na ven na: « Dene-mbay Ester, ddi a e-duju wa? Ne ke e-duju a, ma kari. Ddi a e-ndiki wa? Ne tɔyn ke e-ndiki a, ma kari, to debbe bbe-kɔn lem njaa kara ma kari.» ³ Ester ila te na: « Tɔku mbay, bbo e-ndiki ta dda sem me-maji tɔkɔɔ, toke e-ndiki a, ne ke m-duju a neenn: Tar tebbe lem, ke le nje ke lem Jiipije. ⁴ Ema, ke nje ke lem n̂-labbeje ta kare dewje tɔlje, raseje, rebbeje tɔyn. Bbo to n̂-labbeje to, bbereje ke dingaw, ke bbereje ke dene a, ma pa tar ang, mba yeenn ase ta jɔku ne mbay ang.» ⁵ Tɔku mbay Asurusu duju Ester na: « Na ee ke keje ke baann mee te wa? Nee dda wa?» ⁶ Ester ila te na: « Nje-baan leje le to Amann, nje-me-majang!» Me Amann unda dɔ binya nɔ tɔku mbay te, ke nɔ dene-mbay te. ⁷ Wungu ɔn tɔku mbay ngaa tusu ne-kusa le inya ngaa tee ddaka aw me ndɔɔ putu kakeje te ke to me ndoko key-mbay te. Amann nayn me key te le Ester. Naw n̂-dda kɔkɔɔ Ester, mba kare nare tɔku mbay tɔle ang, mba Amann gere to tɔku mbay a kare n̂-tɔl ne. ⁸ Amann tee oso dɔ ne-kisi te ke Ester ndɔju rɔe te. Kare teenn njaa tɔku mbay in me ndɔɔ putu kakeje te ddaka ande me key te ke Ester dda kusu te le. Tɔku mbay pa ke taar na: « Dɔe teenn, n̂-tel ta kuwa dene-mbay ke singa to saa kem te me key te neenn bbay wa?» Tar nayn ke ta tɔku mbay te bbay

a, ñ-tɔ kem Amann. ⁹Mare enuku ke ria na Arbona pa kem tɔku mbay te na: « Amann are duru kake taar nɔ key te laa mba tɔl ne Mardose, Mardose ke pa tar are tɔku mbay tee ne ta yo te le. Kake le ndew ase dɔ-kɔbbu dew dɔjoo gire mi.» Tɔku mbay pa na: « Aw ilaje kula gɔse te e-tɔje kake te le areje noy!» ¹⁰Daw ñ-tɔl Amann dɔ kake te ke Amann mɔse wɔju dɔ Mardose le. Yeenn ngaa wungu le tɔku mbay gayn.

8

Tɔku mbay unn ndu ke maji wɔju dɔ Jiipije

¹Ndɔe teenn njaa tɔku mbay are Ester key le Amann ke to nje-baan le Jiipije. Ester pa are tɔku mbay na Mardose to Jiipi ngaa tɔku mbay ula are Mardose ddee nɔe te. ²Tɔku mbay ɔru eninga ngonn-ji ke nare Amann bba ñ-tel ñ-taa guku le nare Mardose. Goe te a, Ester unn Mardose to nje-ngem neje ke key le Amann.

³Ester nayn dɔ tar teenn ang, noso nangênɔ tɔku mbay te ñ-nɔ ngaa ñ-duju tɔku mbay kare noo kem-to-ndoo le Jiipije, ta kare tɔku mbay mbete me-majang le Amann, dew ke me nuju te le Agage ke a ta tɔl ne Jiipije le. ⁴Tɔku mbay ula kake laa ke ñ-dda ke ande are Ester. Yeenn ngaa Ester in taar ar nɔ tɔku mbay te. ⁵Ester pa na: « Bbo oo maji ngaa e-ndiki ta dda sem me-maji, bbo ne ke ma duju neenn to ke dɔgɔle a, are ñ-dda maketuru ñ-tuju ne maketuru ke Amann ke to ngonn le Amedata, dew ke me nuju te le Agage dda mba kare ñ-tɔl ne Jiipije tɔyn ke isije bbeje te lei le. ⁶Ma koo ne-wungu ke a ta koso dɔ nje ke lem te ke kem toke baann wa? Ma kisi kaa nje ke lem be kare kode tunga toke baann wa?»

⁷Tɔku mbay Asurusu pa are Ester de ke Mardose ke to jiipi na: « Mare Ester key le Amann ngaa mare ñ-tɔ kula gɔsu Amann te ñ-tɔ kula gɔse te ñ-tɔ kake te dare oy wɔju

dɔ Jiipije ke Amann a ta tɔlde. ⁸ Maketuru ke n̂-dda ke ri tɔku mbay ngaa dunda endaji eninga le mbay dɔe te mban, da tel turu ang ngaa. Baann a, sese njaa e-ddaje tar ke maji wɔju dɔ Jiipije me mare maketuru te ke rim ngaa ta undaje endaji eninga lem maketuru te le.»

⁹ Ndɔe teenn njaa, ke ndɔ dɔjoo gire muta le muta le neyn ke ria na Siban, dula n̂-bbar nje-ddaje maketuru le tɔku mbay. Mardose pa tar wɔju dɔ Jiipije ngaa n̂-ddaje tar le maketuru te. Dulaje ke maketuru le dare nje-kɔn-bbeje, ke ngann mbayje tɔyn ke ɔnje dɔ bbeje, bbeje kɔr kara ke dɔjoo gire siri ke unn kute Ende ndereng Etiyopi. N̂-dda maketuru le ke gɔl maketuru le dewje ke bbeje te ddem ke ndɔn tar le dewje ke bbeje te kara kara ddem. N̂-dda maketuru le ke gɔl maketuru ddem ke ndɔn tar le Jiipije ddem dula ne darede tɔ. ¹⁰ N̂-dda maketuru le ke ri tɔku mbay Asurusu, dunda endaji eninga laa dɔe te ngaa dula ne nje-sundaje, sundaje le tɔku mbay ke n̂-ngemde dang. ¹¹ Tar ke n̂-dda maketuru te le na: « Tɔku mbay are ddew Jiipije tɔyn ke eeje bbeje te, ta kare n̂-mbɔnje naa, ta n̂-ddaje ddɔ dɔde te, ta n̂-tɔlje nje-ddɔje ke bbeje te ke a ta ddajede maji ang. Narede ddew ta tɔl ngannje ddem, deneje ddem. Narede ddew ta kare dotoje ne-kingaje lede ddem. ¹² Nare Jiipije ddew ta kare n̂-ddaje neenn le bbeje te tɔyn ke Asurusu ɔn dɔe ndɔ kara baa, ke ndɔ dɔku gire muta le neyn ke ria na Adar ke to neyn dɔku gire joo. ¹³ N̂-ngem mare maketuru le ta kila ne mber kare dewje tɔyn, mba kare maketuru le ddee to ndu ke tɔku mbay unn kare Jiipije isije perere ndɔe teenn le ta kila bare lede.» ¹⁴ Kake tɔku mbay unn ndue a, ngann-nje-kulaje aalje sundaje le tɔku mbay ke n̂-ngemde dang le. Dinje me key-mbay te n̂-teeje ngaa dawje ke ngɔru-ngal. Goe te a, dila mber ke maketuru le me tɔku bbe te ke Suje.

¹⁵ Dula Mardose kubbu le mbayje ke kase ddem nda ddem, ke kubbu kul ke nda ddem kase ddem. Dunda ejokudɔ le mbayje ke n̂-dda ke ande dɔe te. Dewje ke isije tɔku bbe te ke Suje ilaje ko ngaa ddaje rɔ-neel. ¹⁶ Rɔ Jiipije nelde nya. To toke ndɔ tete ddɔ lede. ¹⁷ Bbeje kara kara, ke bbuka bbeje tɔyn, ke loje tɔyn ke dila mber ke ndu ke tɔku mbay unn ke te, Jiipije ddaje rɔ-neel, n̂-ddaje nekusa ke bo dusaje ngaa n̂-ddaje kusu. Mare dewje nya ke me bbe-kɔn te le Asurusu telje rɔde Jiipije, mba n̂-bbelje Jiipije nya.

9

Jiipije tɔlje nje-baanje lede

¹ Ndɔ dɔku gire muta le neyn ke ria na Adar ke to neyn dɔku gire joo laa le ase. To ndɔ ke nje-baanje le Jiipije a ta ddaje ne ke turu ndu ke tɔku mbay unn dɔngɔr. Nje-baanje le Jiipije undaje mede ta kutade ke ddɔ. A ne turu are Jiipije a utaje nje-baanje lede ke ddɔ. ² Me bbeje te tɔyn ke tɔku mbay Asurusu ɔn dɔe, Jiipije mbɔnje naa mba dda ddɔ ke nje ke ndikije ta ddade maji ang. Dew kara ase kar nɔde te ang, mba dilaje bbel me dewje te tɔyn. ³ Nje ke ta-gɔl tɔku mbay te tɔyn, ke ngann mbayje, ke nje ke tɔku mbay undade to nje-kulaje dɔ bbeje te, darje go Jiipije te, mba n̂-bbelje Mardose nya. ⁴ Mardose ddee dew ke bo me key-mbay te ngaa ria bbar me bbeje te tɔyn ke Asurusu ɔn dɔe. Mardose ddee dew ke bo ke kete kete. ⁵ Jiipije ddaje dewje ke mbetede toke mede ndiki. N̂-tɔlje nje-baanje lede ke tɔku kiya ngaa n̂-rasejede. ⁶ Jiipije tɔlje dewje kɔr mi me tɔku bbe te ke Suje. ⁷⁻¹⁰ Jiipije tɔlje ngann le Amann nje-baan le Jiipije ke to ngonn le Amedata le, a dotoje ne-kingaje lede ang. Ri ngann le Amann le na Parsanedata, Dalpɔn, Asepata, Porata, Adaliya, Aridata, Parmaseta, Arisayi, Aridayi, Bayejata.

¹¹ Ndɔe teenn njaa dula ke kɔr dewje ke Jiipije tɔlde me tɔku bbe te ke Suje dare tɔku mbay. ¹² Tɔku mbay pa are dene-mbay Ester na: « Me tɔku bbe te ke Suje baa bbay a Jiipije tɔlje dewje te kɔr mi ddem ngann le Amann ke dɔku ddem neenn a, baann a Jiipije tɔlje dewje kese bbeje te ke bbe-kɔn te le wa! A bbo e-ndiki ta dujum mare ne bbay a, ma kari, ma dda ne tɔyn ke mei ndiki.» ¹³ Ester ila te na: « Tɔku mbay, bbo oo maji a, are ddew Jiipije ke Suje ddaje ne bara ke turu ndu mbay toke n̂-ddaje bbokone neenn. Ngaa ta n̂-na ninn ngann le Amann ke dɔku kake te taar.» ¹⁴ Tɔku mbay unn ndue kare n̂-dda toke baann. Dila mare mber tɔku bbe te Suje ngaa n̂-na ninn ngann le Amann ke dɔku le kake te taar. ¹⁵ Jiipije ke Suje mbɔnje naa ke ndɔ dɔku gire sɔ le neyn ke ria na Adar. N̂-tɔlje dewje kɔr muta me bbe te le. A dotoje ne-kingaje lede ang.

¹⁶ Jiipije ke isije kese bbeje te me bbe-kɔn te le mbɔnje naa mba dda dɔ dɔde te tɔ. N̂-tubbaje nje-baanje lede dɔde te ke ddang ngaa n̂-tɔlje nje ke ndikide ang doro dɔsiri gire mi. A dotoje ne-kingaje lede ang. ¹⁷ Neenn le nday ke ndɔ dɔku gire muta le neyn ke ria na Adar. Ndɔ dɔku gire sɔ laa a, dɔ dɔde gayn. Ndɔe teenn njaa n̂-ddaje ne-kusa ke bo dusaje ngaa n̂-ddaje rɔ-neel. ¹⁸ A Jiipije ke Suje ke ilaje bare lede ke ndɔ dɔku gire muta, ke ndɔ dɔku gire sɔ uwaje rɔde ke ndɔ dɔku gire mi laa. Ndɔe le to ndɔ ke n̂-ddaje ne-kusa ke bo dusaje ngaa n̂-ddaje rɔ-neel. ¹⁹ Gele ke neenn bba Jiipije ke isije bbeje te aw ddaje kusu ke ndɔ dɔku gire sɔ le neyn ke ria na Adar. N̂-ddaje ne-kusa ke bo dusaje, n̂-ddaje rɔ-neel ngaa dulaje ke ne dareje naa.

Jiipije ilaje ndɔ kusu ke ria na Purim

²⁰ Mardose dda tar neje ke nday le maketuru te. Goe te a, nula ke maketuru le nare Jiipije tɔyn ke isije bbe-kɔn

te le tɔku mbay Asurusu. Dede ke bbeje te ke ngɔsi ddem ddew ew ddem. ²¹ Ñ-dujude ta kare ñ-ddaje kusu ke bbal tɔyn, ke ndɔ dɔku gire sɔ, ke ndɔ dɔku gire mi le neyn ke ria na Adar. ²² Me ndɔje teenn le Jiipije tubbaje nje-baanje lede dɔde te ke ddang. Me neyn teenn le me-kɔn le Jiipije tel koko ngaa ndinga-ndoo lede tel kusu. To maji kare ñ-ddaje kusu ngaa ñ-ddaje rɔ-neel, to maji kare dulaje ke ne dare naa ngaa dareje ne nje-ndooje. ²³ Jiipije ooje ndu Mardose. Ñ-ddaje kusu le gɔl kara ngaa kusu le tel to ne-ji-bbe lede.

²⁴ Mardose ole me Jiipije dɔ tar te le Amann na: Amann ngonn le Amedata, dew ke me nuju te le Agage, nje-baan le Jiipije ndiki ta tɔlde. Ñ-dda elemteen mba gere ne ndɔ ke na tɔl ne Jiipije tɔyn. ²⁵ A Ester aw inga tɔku mbay ngaa nunn ndu, ñ-dda ndu le maketuru te ta kare ñ-dda ke Amann ne ke Amann ndiki ta dda ke Jiipije. Yeenn bba ñ-tɔ kula gɔsu Amann te ñ-tɔ kake te taar dare noy ngaa ñ-tɔl nganne ñ-naa ninnde kake te ke duru taar. ²⁶ Gele ke neenn bba daw ñ-bbar ne ri ndɔ kusu le na Purim, mba Purim le in me kande tar te ke to Pur*. Jiipije ooje tar ke Mardose dda maketuru te le ke maje, ñ-ngemje neje ke dooje ke kemde ddem neje ke ingajede ddem. ²⁷ Jiipije ddaje kusu le to ne-ji-bbe lede wɔju dɔde njaa, wɔju dɔ ngande ngaa wɔju dɔ dewje tɔyn ke a ddaje rɔde Jiipije. Da ddaje kusu le ndɔ joo bbal ke bbal ddew kara baa toke Mardose pa arede maketuru te.

²⁸ Dewje tɔyn ke da kujude ndɔ te ke guku, dingawje, ke nje-ke lede kara kara tɔyn ke to Jiipije ke isije bbeje te kara kara tɔyn, ke bbuka bbeje te kara kara tɔyn me bbe-kɔn te le Asurusu a ddaje kusu me ndɔje teenn. Maji kare

* 9:26 9.26 Pur: Kande na elemteen.

Jiipije, ke ngannde dinyaje kusu neenn le ang ddem dare mede oy dɔ ne ke nday le ang ddem.

²⁹ Ester dene-mbay ke to ngonon le Abiyayil de ke Mardose ke to Jiipi n̄-ddaje maketuru gɔl joo laa, mba pa ne tar ke ndu ke mɔngu dɔ maketuru te ke dɔngɔr, ke dɔ tar kusu te ke to Purim, kare Jiipije ooje to tar ndam ang. ³⁰ Dulaje ke maketuru dare Jiipije tɔyn ke isije bbeje te kɔr kara ke dɔjoo gire siri ke me bbe-kɔn te le tɔku mbay Asurusu. Tarje ke me maketuru te le, to tar ke ta kare disije ke me-wul-lɔm ddem kare Jiipije ddaje ne ke gate gate ddem. ³¹ Maketuru le are ddew Jiipije ta kare n̄-ddaje kusu ke ria na Purim ke ndɔe ndɔe ddew kara baa toke Mardose de ke Ester n̄-ddaje maketuru te. Ndu le to wɔju dɔde, ke ngannde toke le ndu ke dunn dɔngɔr ta mbete ne-kusa, ke ta dda ndoo. ³² Tarje le Ester tɔju to tar kusu Purim le to tar ke tɔkɔrɔ ngaa n̄-dda tare me maketuru te.

10

Dɔbɔyn tar

¹ Tɔku mbay Asurusu unn ndu are dewje ke me bbe-kɔn te laa, ke dewje ke isije dɔ dere maannje te ukaje lambo. ² Tar singa-mɔngu le tɔku mbay, tar ne-dingawje tɔyn ke n̄-dda, ke tar le Mardose ke nare ddee dew ke bo, tarjeenn tɔyn n̄-dda me maketuru te ke daw n̄-dda tarje le mbayje ke Medi, ke Perese te daw n̄-ngem. ³ Mardose njaa to joo le dew ke bo go tɔku mbay Asurusu te me bbe-kɔn te le. Jiipije nya ndikeje ngaa bbeleje. N̄-sange kisi-maji le Jiipiji ngaa n̄-dda nare nje ke gele te isije ke me-wul-lɔm.

Tar le Lubba ke tar Kabba
Kaba: Tar le Lubba ke tar Kabba Bible

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kabba

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 25 Mar 2022

42d55340-9c90-56ec-bf99-50cbf96e48a7